

TENDENCJE ZMIAN NA RYNKU MASZYN DO ZBIORU ZBÓŻ I ZIEMNIAKÓW

Streszczenie

W artykule przedstawiono zmiany, jakie występowały w zakresie produkcji, importu, eksportu i podaży kombajnów do zbioru zbóż na krajowy rynek w latach 2001-2009 oraz pras zbierających i maszyn do zbioru ziemniaków w latach 2002-2009.

Tendencje zmian, jakie zachodzą na krajowym rynku maszyn do zbioru zbóż i ziemniaków, interesują przede wszystkim producentów i importerów tych maszyn, gdyż kilkuletnie dane mogą być pomocne przy prognozowaniu wielkości produkcji i importu. Na zmianę sytuacji na rynku maszyn rolniczych miało w znacznej mierze otwarcie granic naszego kraju w ramach obowiązującej w Unii Europejskiej zasady o wolnym przepływie towarów. Analizą objęto trzy grupy maszyn do zbioru ziemiopłodów: kombajny do zbioru zbóż, prasy do zbioru materiałów objętościowych oraz kombajny i kopaczki do zbioru ziemniaków.

Zmiany dotyczące produkcji, importu, eksportu i podaży na krajowy rynek kombajnów do zbioru zbóż w latach 2001 - 2009 przedstawiono w tab. 1.

Tab. 1. Ilościowe zmiany na rynku kombajnów do zbioru zbóż w latach 2001 - 2009

Table 1. Quantitative changes on the market of combine-harvesters within 2001 - 2009

Rok	Produkcja	Import	Eksport	Podaż
2001	436	410	224	622
2002	608	375	411	572
2003	610	296	529	377
2004	821	1938	1323	1436
2005	1197	2220	2359	1058
2006	1215	1923	2022	1116
2007	997	1785	1487	1295
2008	1498	2087	1858	1727
2009	786	1189	1290	685
Razem	8168	12223	11503	8888

W ciągu dziewięciu lat krajowa produkcja kombajnów do zbioru zbóż wyniosła łącznie 8 168 sztuk. W tym okresie dwukrotnie wystąpił spadek produkcji kombajnów: w 2007 r. o 18% i w 2009 r. o 47,5% w odniesieniu do lat poprzedzających. W 2009 roku nastąpiło również znaczące zmniejszenie liczby kombajnów sprowadzonych do Polski (43%), eksportu o 30,5%, a podaż na krajowy rynek spadła aż ponad dwu i półkrotnie (60%). Całkowity import kombajnów do zbioru zbóż w analizowanym okresie wyniósł 12 223 sztuki i był wyższy o 49,6% od produkcji krajowej. Uwzględniając produkcję krajową, import i eksport, podaż kombajnów na rynek krajowy wyniosła łącznie 8 888 sztuk. Podaż kombajnów do zbioru zbóż, wynikająca z popytu na te maszyny przez polskich rolników, była wyższa o 8,8% od produkcji krajowej, co oznacza, że Polska była importerem tych maszyn netto. W dziewięcioletnim okresie obejmującym analizę krajowego rynku kombajnów do zbioru zbóż występowały lata, w których produkcja była wyższa od podaży (2002, 2003, 2005, 2006 i 2009)

oraz lata, w których podaż była wyższa od produkcji (2001, 2004, 2007 i 2008). W pierwszym przypadku przy średniej rocznej produkcji wynoszącej 883 kombajny, średnia roczna podaż wynosiła 762 sztuki. Natomiast w przypadku drugim, przy średniej rocznej podaży 1270 kombajnów, produkcja tych maszyn wynosiła 938 sztuk.

Również intensywne zmiany odnotowano w analizowanym okresie na rynku pras zbierających. Dane liczbowe dotyczące produkcji, importu, eksportu i podaży pras zbierających w latach 2002 - 2009 zestawiono w tab. 2. W produkcji pras zbierających, poza latami 2003 i 2008, występowała tendencja wzrastająca. Pod względem liczby pras wyprodukowanych przez krajowy przemysł można wyróżnić dwa okresy: okres pierwszy (lata 2002 - 2004), w którym średnia roczna produkcja wyniosła 4 297 pras zbierających i okres drugi (lata 2005 - 2009) o niemal dwukrotnie wyższej średniej produkcji tych maszyn (8 105 sztuk).

Tab. 2. Ilościowe zmiany na rynku pras zbierających w latach 2002 - 2009

Table 2. Quantitative changes on the market of pick-up balers within 2002 - 2009

Rok	Produkcja	Import	Eksport	Podaż
2002	4317	517	451	4383
2003	3883	165	1034	3014
2004	4693	1426	812	5307
2005	7186	1386	1476	7096
2006	8328	1917	1650	8595
2007	8312	1587	1418	8481
2008	8097	1687	2404	7380
2009	8605	737	2269	7073
Razem	53421	9422	11514	51329

Import pras zbierających ulegał dużym wahaniom w poszczególnych latach analizowanego okresu od 165 sztuk w 2003 r. do 1917 sztuk w roku 2006. Łączny import pras zbierających wynoszący 9422 sztuki stanowił jedynie 17,6% produkcji krajowej i 81,8% eksportu. Na łączną liczbę 11514 pras zbierających wyeksportowanych za granicę, 40,6% tych maszyn (4673 sztuki) znalazło nabywców zagranicznych w ostatnich dwóch latach analizowanego okresu.

Podaż pras zbierających na krajowy rynek, uwarunkowana popytem przez polskich rolników, wykazująca tendencję wzrastającą w kilku kolejnych latach (2003 - 2006), uległa dużo znacznemu obniżeniu w roku 2008 (o 13%) i 2009 (o 16,6%) w odniesieniu do 2007 roku. Całkowita podaż pras zbierających w latach 2002 - 2009 wyniosła 51329 sztuk i była niższa o 3,9% od produkcji krajowej, co oznacza że w analizowanym okresie Polska była eksporterem netto tych maszyn.

Od wielu lat Polska była liczącym się w Europie produ-

centem ziemniaków o różnych kierunkach wykorzystania. Spadek powierzchni upraw roślin okopowych znalazł odzwierciedlenie w popycie na maszyny wykorzystywane w technologiach ich zbioru. Jak kształtowała się produkcja, import, eksport i podaż maszyn do zbioru ziemniaków na rynek krajowy przedstawiają dane liczbowe zestawione w tab. 3.

Tab. 3. Ilościowe zmiany na rynku kombajnów i kopaczek do zbioru ziemniaków w latach 2002 - 2009

Table 3. Quantitative changes on the market of potato harvesters and diggers within 2002 - 2009

Rok	Produkcja	Import	Eksport	Podaż
2002	1280	14	460	834
2003	1490	5	533	962
2004	2058	215	570	1703
2005	544	127	424	247
2006	1041	96	497	640
2007	971	130	735	366
2008	1172	107	781	498
2009	839	38	572	305
Razem	9395	732	4572	5555

Z danych liczbowych zamieszczonych w tab. 3 wynika, że w całym analizowanym okresie produkcja, import i podaż kombajnów i kopaczek do zbioru ziemniaków charakteryzowały się dużą niestabilnością. Jedynie eksport tych maszyn, poza latami 2007 - 2008, w których nastąpił znaczący wzrost, utrzymywał się na zbliżonym poziomie. Na uwagę zasługuje

niezwykle niski import kombajnów i kopaczek do zbioru ziemniaków, wynoszący zaledwie 7,8% produkcji krajowej, i odpowiednio wysoki eksport, stanowiący 45,1% łącznie produkcji krajowej i importu tych maszyn. W latach 2002 - 2009 całkowita podaż na krajowy rynek wyniosła 5 555 kombajnów i kopaczek do zbioru ziemniaków (54,9% produkcji krajowej i importu), a zatem krajowi producenci tych maszyn są znaczącymi ich eksporterami.

Przedstawiona analiza krajowego rynku maszyn do zbioru zbóż i ziemniaków wykazała, że w przypadku kombajnów do zbioru zbóż Polska była importerem netto, natomiast w przypadku pras zbierających oraz kombajnów i kopaczek do zbioru ziemniaków eksporterem netto tych maszyn. Ponadto, podobnie jak rynek ciągników i przyczep rolniczych [1] oraz narzędzi i maszyn do uprawy gleby, siewu, sadzenia, nawożenia i ochrony roślin [2], również krajowy rynek maszyn do zbioru zbóż i ziemniaków jest daleki od stabilizacji.

W artykule wykorzystano dane Głównego Urzędu Statystycznego.

Literatura

- [1] Waszkiewicz Cz., Krajewski M.: Produkcja, import i eksport ciągników i przyczep rolniczych w latach 2001 - 2009. TROL, 2010, nr 6.
- [2] Waszkiewicz Cz., Krajewski M.: Zmiany w podaży narzędzi i maszyn do uprawy gleby, siewu, sadzenia, nawożenia i ochrony roślin. TROL, 2011, nr 1.

TENDENCIES OF CHANGES ON HOME MARKET OF GRAIN AND POTATOE HARVESTING MACHINERY

Summary

The paper presents changes which occurred in production, import, export and supply on domestic market of grain combine-harvesters during the period 2001 - 2009, pick-up balers and potato diggers and harvesters in 2002 - 2009.